

# Et udvalg af litteratur om Holbæk Amt 1983

Af Ellen Frydendabl

## *Amtet i almindelighed*

Billedårbogen, Som vi så det. '81-.

Årgang '83. 1982. 52 sider, ill.

Pressefotos fra Nordvestsjælland.

Baad Pedersen, Margit: Købmand og høker på landet. En ny erhvervsgruppe og dens rolle - økonomisk, socialt og kulturelt. 1850-1900. Odense, Etnologisk Forum, 1983. 138 sider, ill. Litt.

Især fra Ars og Skippinge herreder.

Christiansen, Niels A.: Et par nordvestsjællandske gårdes indbo - indtil industrialiseringen for 100 år siden. (Museet for Holbæk og Omegn, årsberetning 1982, side 45-77, ill.).

Boligskik på Holbækegnen ca. 1840-1880.

Ærtebjerggården, Sdr. Jernløse sogn samt gårde i Hanerup, Vinstrup og Kirke Eskilstrup. Meddelt af Bodil Kirstine Nielsen (1843-1935).

Danmarks kirker. Nationalmuseet, 1933-.

Under udgivelse:

Bd. 4: Holbæk Amt. Ved Marie-Louise Jørgensen og Hugo Johannsen. - bd., ill. Litt.

Udkommet 1983:

2. bd., 9. hft.: Mørkøv, Skamstrup, Frydendal, Orø. 1983. Side 773-891.

2. bd., 10. hft.: Sæby, Buerup, Hallenslev, Reerslev. 1983. Side 894-979.

Ehlers, Søren: En lokal grundtvigsk bevægelse. Etableringen af grundtvigske institutioner i Nordvestsjælland 1864-94. 2. udgave, 1983. 140 sider, ill. Litt.

Specialeopgave, Københavns Universitet.

1. udgave, 1977.

- Frandsen, Karl-Erik: Vang og tægt. Studier over dyrkningsystemer og agrarstrukturer i Danmarks landsbyer 1682-83. 1983. 296 sider, ill. & 4 sammenfoldede kort. Doktordisputats, Københavns Universitet.  
Utrykte kilder: side 269-270. Litteraturfortegnelse side 271-280. Summary: side 260-268.
- Fredningsplanlægning. Vestsjællands Amtskommune. Fredningsafdelingen, 1982-. – bd.  
FPD: Fredningsplanlægningsdokument.  
Udkommet er:
- FPD 1: Kulturhistorie. Historisk tid. Vestsjællands Amtsmuseumsråd. 1982. 59 sider, ill. & 1 sammenfoldet kort.
- FPD 2: Naturgrundlaget. Naturgrundlagets bestanddele, landskabets hovedstruktur, basiskort over naturgrundlaget. 1982. 52 sider, ill. & 1 kort.
- FPD 3: Friluftsliv. Marts 1983. 1983. 81 sider, ill.
- FPD 4: Kulturhistorie. Forhistorisk tid. Merløse herred, Odsherred, Tuse herred. Holbæk Museum. 1983. 23 sider, ill. og 1 sammenfoldet kort.
- FPD 5: Ole Humlum: Geologi. Vestsjællands landskabsformer. 1983. 23 sider, ill. og 2 sammenfoldede kort.
- FPD 8: Turistmål. Nuværende forhold. Ønsker til fremtidige forhold. Vestsjællands Amts Turistkreds. 1982. 40 blade & et sammenfoldet kort.
- FPD 12: Målsætning. Oplæg til målsætning for fredningsplanarbejdet. Tekst: Lars Bang ... et al. Illustrationer: Ingelise Falkesgaard, Jens Olesen, Bjarne Nielsen. 1982. 36 sider, ill. & 1 sammenfoldet kort.
- Fredningsplanlægning og kulturlandskab – kulturgeografien. Udarbejdet af en arbejdsgruppe bestående af: Viggo Hansen ... et al. Geografisk Institut, Københavns Universitet. Miljøministeriet, Fredningsstyrelsen, 1983. 77 sider, ill. og 2 foldede kort. (Fredningsplanorientering, nr. 1). Litt.  
Side 27-62: En kulturgeografisk landskabsanalyse – et eksempel fra Vestsjælland (Jyderupegnen).
- Furhauge, Bjarne: Nordvestsjælland – en ekskursionsvejledning. Af Bjarne Furhauge og Gorm Kornmaaler. 1983. 31 sider, ill. Litt.  
Udgivet i anledning af Nordisk Geokonference 83.
- Høeg Jacobsen, Therese: Lokale småtryk. Fortegnelse over småtryk vedrørende danske lokaliteter uden for København. Registreret i Småtryksafdelingen i Det kongelige Biblioteks Danske afdeling. 1983-. – bd.  
1. samling. 1983. 479 sider.  
Side 76-111: Vestsjællands amtskommune.
- Johnsen, Nanna: Illustreret Tidende. Illustrationer af danske lokaliteter 1859-1899. En topografisk fortegnelse. 1983. 310 sider, ill.  
Specialopgave, Danmarks Biblioteksskole.  
Side 159-169: Vestsjællands amtskommune.
- Lampe, Jens: Tidsmåling, ure og urmagere i Holbæk amt. (Fra Holbæk Amt 1983, side 39-68, ill.). Litt.

Ovesen, Claus Helweg: Lundbyes landskaber i Vestsjælland. (Natur og miljø, 1983, nr. 3, side 20-23, ill.).

Regionplanredegørelse. Vestsjællands Amtskommune, Regionplanafdelingen: Redegørelse jvf. Lands- og regionplanlovens § 16, '83-.

Hvert 2. år.

Årgang '83. 1983. 32 sider, ill.

Schmidt, Peter: Postkort fra Vestsjælland. 1983. 106 sider, ill.

Vestsjællands Amtskommune: Regionplan 1980-91. 2 bd., ill.

Retningslinier. Godkendt udgave. 1983. 142 sider & 1 sammenfoldet kort.

Nederst på titelsiden: Godkendt af miljøministeren jvf. skrivelser af 4. september 1981 og 13. april 1983.

1. udgave 1979.

Vestsjællands Amtskommune. Teknisk Forvaltning: Foreningstilstanden i vandløb og søer 1982. 1983. 55 sider, ill. & 1 sammenfoldet kort.

På omslaget: - og ændringer siden 1970.

Vestsjællands amt. Et kulturhistorisk bidrag til fredningsplanlægningen. Tekst: Else Asmussen ... Dorte Haahr Carlsen ... Gunnar Solvang; redaktion: Henning Fischer og Kirsten Strandgaard; tegning ...: Eva Klinge og Käte Jensen. Vestsjællands Amtsmuseumsråd, 1983. 103 sider, ill. og 1 sammenfoldet kort.

Vulkanen. Ren LAVA. Lokalhistoriske Arkiver i Vestsjællands Amt. 1. årgang, nr. 1 (efterår 1982) -.

2-3 numre årligt.

## *Enkelte lokaliteter*

### *Anneberg*

Sørensen, Kurt: Anneberg. En herregårds historie. 1983. 12 sider, ill.

### *Asnæs (Odsberred)*

Asnæs By's Grundejerforening. 1933-1983. Udgivet i anledning af 50 års jubilæet den 24. marts 1983. 88 sider, ill.

Huset (kunstnersammenslutning): Huset i Asnæs 1973-1983. 1983. 32 sider, ill.

### *Brorfelde*

Selsing, Lotte: Radiocarbon dating of a mammoth tusk fragment from Brorfelde, Denmark. (Bulletin. The Geological Society of Denmark. Vol. 31, part 3/4, 1983, side 151-157, ill.).

Kulstof-14 datering, mammutter.

### *Dragsholm*

Sørensen, Kurt: Dragsholm. En borg fra middelalderen. 1983. 12 sider, ill.

### Hesselø

Lauring, Palle: Hesselø. (Gutenberghus. 1983, side 20-25, ill.).

Sørensen, Kurt: Hesseløs historie. 1983. 16 sider, ill.

### Holbæk

Axelsen, Per: Hus i Holbæk og i Roskilde. (Tegl, årgang 86, nr. 4, 1983, side 171-173, ill.).

Side 173: Restaureringen af Kapellanboligen, Holbæk.

Birklund, Jørgen: Rapport til Holbæk kommune vedrørende undersøgelser i Holbæk fjord af spredningen og den biologiske effekt af udsivende stoffer fra den tidligere losseplads ved Strandmøllevej i Holbæk kommune. Udført af Vandkvalitetsinstituttet, ATV (VKI); Jørgen Birklund, Jens Folke; i samarbejde med: Civilforsvarets Analytisk-Kemiske Laboratorium; A. Kjær Sørensen, Ulla O. Lund. Holbæk kommune, 1983. 193 sider, ill.

Hansen, Henning: Holbæk, Skt. Nikolai Sogns kirkegårde. Tegninger: Asger Faber.

En vejledning ved valg af gravsted. 1983. 27 sider, ill.

Holbæk Kunstforening: 50 års jubilæum, den 19. maj 1983. 1983. 50 sider.

Udarbejdet af Peter Korsgaard.

Hyttel, Poul: 90 år i Holbæk. 1893 - SID - 1983. 1983. 24 sider, ill.

Idekongurrence om sanering og byfornyelse. Esbjerg, Herning og Holbæk. Rapport redigeret af Annamaria Indrio; under medvirken af Anne Marie Rubin, Georg Gottschalk og Michael Wittrup. 1982. 316 sider, ill.

Konkurrencen er gennemført i samarbejde mellem Sanerings- og byfornyselseskabet og D.A.L., samt Esbjerg, Herning og Holbæk kommuner.

Lorenz Christensen, Sv. Å.: Gøgl for alle pengene. Et teaterstykke for børn bliver til. Tekst og fotos Sv. Å. Lorenz Christensen. 1982. 29 sider, alle ill.

Sort/hvid fotografisk billedbog om, hvordan 2 skuespillere fra teatergruppen Fair Play i Holbæk laver et stykke for børn om penge – fra forarbejde og træning til det færdige stykke.

Museet for Holbæk og Omegn: Vejledning for besøgende. Ved J. L. Østergaard Christensen. Ny udgave. 1983. 53 sider, ill.

Museet for Holbæk og Omegn: Årsberetning 1982. 1983, 81 sider, ill.

Stenus i 75 år. Ansvarshavende redaktør: Niels de Bang. 1983. 84 sider, ill.

### Højby

Thrane, Henrik: Lidt graveri i en af Sekshøjene i Højby sogn. (Fra Holbæk Amt 1983, side 7-18, ill.). Litt.

Gravhøj. Ældre bronzealder.

### Høng

Høng, en grundtvigsk skoleby. Redaktion: Mette Baagø ... et al. Lokalhistorisk forening for Høng kommune, 1983. 88 sider, ill.

### *Isefjorden*

Høm, Henrik: Muslingedyrkning i Isefjorden. Baggrund og gennemførelse. Sagsbehandler: Henrik Høm. Vandkvalitetsinstituttet, ATV, 1983. II, 62 blade, ill.

Engelsk resumé.

Rich, J. Chr.: Lidt om dampskibsfarten på fjorden. (Jul i Frederikssund 1982, side 17-20, ill.).

Actieselskabet til Dampskibsfartens Fremme på Isefjorden 1857-1870 og hjuldamperen Frederik VII's sejlads mellem Roskilde og Nykøbing Sjælland, Roskilde Fjord.

Sørensen, Kurt: Med dampskib på Isefjorden. Rute fart på fjorden i forrige århundrede. Tegning af Andreas Laursen. 1983. 16 sider, ill.

### *Kalundborg*

Ganshorn, Jørgen: Bygningsregistrering i Kalundborg. (Fra Holbæk Amt 1983, side 34-38, ill.). Litt.

Gottlob, Henry: Kalundborg Svane Apotek 1682 - 17. oktober - 1982. Udarbejdet af Henry Gottlob på grundlag af Knud Bokkenheusers artikel fra 1932. 1982. 39 sider, ill.

Knud Bokkenheusers artikel publiceret i Kalundborg Avis 1932.

Gottlob, Henry: De 7 møller på Møllebakken. (Jul i Kalundborg og omegn 1983, side 16-17, ill.).

Graham Bells vidunderlige, irriterende opfindelse kom til Kalundborg for 100 år siden. (Jul i Kalundborg og omegn 1983, side 7-9, ill.). Litt.

Kalundborg Telefon-Selskab.

Jul i Kalundborg og omegn 1983. 36 sider, ill.

Jørgensen, Kjeld: Der var en duft i Kordilgade i de gode, gamle dage. (Jul i Kalundborg og omegn 1983, side 22-23, ill.).

Frederik Stahls kaffehandel 1906-1948.

Kalundborg byhistoriske arkiv. 1958 - 13. september - 1983. 25 år. Ved Sigurd Krogh ... et al. Billedmaterialet udvalgt af Henry Gottlob og Inger-Lise Rasmussen. 1983. 24 sider, ill.

Kalundborg Gymnasium og HF-kursus 1957-1982. 70 sider, ill.

Kalundborgs historie. Redigeret af Tore Nyberg og Thomas Riis. 1983. - bd.

Bd. 3: Byens huse. Udarbejdet af Jørgen Ganshorn, Niels Erik Jensen og Poul Tuxen. Redigeret af Allan Tønnesen. Tegninger: Jørgen Ganshorn og Niels Erik Jensen. 1983. 490 sider, ill. & 1 sammenfoldet kort. Litt.

Krogh, Tyge: Fattigvæsen og arbejdstvang. Om kampen mod dovenskab og ørkesløshed i Kalundborg 1790-1840. (Fortid og nutid, Bd. 29, hft. 4, 1982, side 647-671, ill.). Litt.

Ny administrationsbygning ved Asnæsværket. Et elementbyggeri i enkel udformning, opført som totalentreprise. (El & energi, årgang 79, nr. 19, 1983, side 326-27, ill.).

Pedersminde – møllerbolig og kirkesal. (Jul i Kalundborg og omegn 1983, side 26-27, ill.).

Bazarer i Pedersminde kirkesal til fordel for Nyvangskirkens byggeri.

#### *Kildebuse (Odsberred)*

Sørensen, Kurt: Kildehusene. 1983. 7 sider, ill.

#### *Løvenborg*

Helmer Pedersen, Erik: Jorddrot og offentlig administrator. (Historie, ny rk., bd. 15, hft. 1, 1983, side 87-108).

Oppositionsindlæg ved forsvaret af Birgit Løgstrups disputats: »Jorddrot og offentlig administrator«.

Løgstrup, Birgit: Jorddrot og offentlig administrator. Godsejerstyret inden for skatte- og udskrivningsvæsenet i det 18. århundrede = Gutsherr und Träger der öffentlichen Verwaltung. Steuer- und Aushebungswesen in der Gutsherrschaft des 18. Jahrhunderts. Rigsarkivet, 1983. 479 sider, ill. (Administrationshistoriske studier, nr. 7). Litt.

Doktordisputats, Københavns Universitet. Zusammenfassung: side 380-395.

Løvenborg gods er benyttet som model for, hvorledes administrationen af skatte- og udskrivningsvæsenet i det 18. århundrede kunne finde sted.

#### *Nekselø*

Sørensen, Kurt: Nekselø og dens historie. Tegninger: Johannes Larsen. 1983. 12 sider, ill.

#### *Nykøbing Sjælland*

Billeder fra det nu forsvundne Nykøbing & Rørvig. Ved Kurt Sørensen. 1983. 144 sider, ill.

Sikringsanstalten ved Amtshospitalet i Nykøbing Sjælland. Arkitektfirma Poul Clausen. (Tegl, årgang 86, nr. 3, 1983, side 124-127, ill.).

#### *Odsberred*

Alle tiders Odsherred 1984. Udgivet af Odsherreds Museum. 1983. 36 sider, ill.

Årlig.

Afløser: Ting og sager. Meddelelser fra Odsherreds Museum.

Blå bog. Odsherreds Gymnasium. 1983-. Årgang 1-.

Årgang 1. 1983. 136 sider, ill.

Falksgaard, Ingelise: Beskrivelse af Tingstien – fra Kongsøre Næbbe til Kildehusene.

Tegninger: Ingelise Falksgaard. 1983. 47 sider, ill. Litt.

Omslagstitel: Beskrivelse af Tingstien i det østlige Odsherred.

Beskrivelse lavet i forbindelse med et projekt ved Odsherredsskolen i 1983.

Poulsen, Bjørn: Adelsgårde i Odsherreds senmiddelalder. (Fra Holbæk Amt 1983, side 19-33, ill.). Litt.

- Sørensen, Kurt: Eggen ved Asmindrup og Vig. 1983. 20 sider, ill.  
Sørensen, Kurt: Forsvundne landsbyer i Odsherred. 1983. 12 sider, ill.  
Sørensen, Kurt: Om Grundtvig i Odsherred. 1983. 8 sider, ill.  
Grundtvig-familiens tilhørsforhold til Odsherred.

#### *Orø*

- Sørensen, Kurt: Orø. »En god liden øe i Isefjorden«. Tegninger: Johannes Larsen.  
1983. 12 sider, ill.

#### *Reersø*

- Tre sagn fra Reersø. Ved Thorkild Gravlund. (Jul i Kalundborg og omegn 1983, side 14-15, ill.).

#### *Refsnæs*

- Braun Olsen, Palle: De første år -- om Det kgl. Blindeinstituts Forskole på Refsnæs.  
(Jul i Kalundborg og omegn 1983, side 20-21, ill).  
Refsnæsskolen.  
Heinild, Svend: Kysthospitalet på Refsnæs igennem 100 år. (Medicinsk forum, årgang 35, nr. 5, 1982, side 152-158, ill.). Litt.

#### *Ringholm (Odsherred)*

- Sørensen, Kurt: Ringholm. 1983. 12 sider, ill.

#### *Rørby*

- Græbe, Henrik: Rørby kirkes kalkmalerier. Henrik Græbe, Peder Bøllingtoft. (Nationalmuseets arbejdsmark, 1983, side 68-82, ill.). Litt.

#### *Sjællands Odde*

- Thostrup, Sven: En mindeværdig søkamp. (Militært tidsskrift, årgang 112, april 1983, side 129-143, ill.).  
Slaget ved Sjællands Odde.

#### *Tissø*

- Petersen, Kurt: Rundt om Tissø. Tegninger af Kurt Petersen fra en vandring søen rundt; med tekster af Mogens Schou Jørgensen. 1982. 39 sider, ill.  
Jubilæumsskrift for Vejlsø Bogtrykkeri, Kalundborg. 1922-1982.

#### *Tuse Næs*

- Sørensen, Kurt: Tuse Næs. En historisk oversigt. Tegninger: H. Borges Andersen.  
1983. 16 sider, ill.

### *Tømmerup*

Nederland, Ole: Hvor lå Ars Herreds ældste ting? (Jul i Kalundborg og omegn 1983, side 4-6, ill.). Litt.

Tingager, Tømmerup sogn.

### *Ulkestrup*

Andersen, Knud: Maglemose hytterne ved Ulkestrup Lyng. Af Knud Andersen, Svend Jørgensen og Jane Richter; med bidrag af Helle Juel Jensen; redaktion: Ebbe Lomborg. 1982. 177 sider, ill. (Nordiske fortidsminder, udgivet af Det kgl. nordiske Oldskriftselskab. Serie B – in quarto, bd. 7). Litt.

Med engelske resuméer.

### *Vallekilde*

Fra Vallekilde Folkehøjskole. Udgivet af elevforeningen. 1895-.

Årgang 90. 1983. 144 sider, ill.

### *Vommevad*

Boch, Henry: Vommevad. Henry Boch, Preben Boch. (Musikalsk folkekultur, årgang 2, nr. 4, 1983, side 29-40, ill.).

Vommevad Gammeldansforening. Spillemandene Paul Verner Hansen og Bernhard Hansen.

### *Åmosen*

Andersen, Knud: Stenalderbebyggelsen i den vestsjællandske Åmose. Tegninger: Ingrid Dam ... et al.; kort: udarbejdet af Knud Andersen. Fredningsstyrelsen, 1983. 210 sider, 89 tavler. Litt.

## *Personalhistorie*

### *Birkeland, Cbr.*

Birkeland, Elisabeth: Fra min barndom på Lundevej. (Jul i Kalundborg og omegn 1983, side 10-11, ill.).

Lærer Chr. Birkeland, Kalundborg Realskole 1902-46.

### *Hansen, Laurits*

Hoffmann, Erik: Fløjtelaurs. Odsherred. (Musikalsk folkekultur, årgang 2, nr. 4, 1983, side 4-11, ill.).

Laurits Hansen, Kollekolle ved Vig, 1873-1944. En af datidens mest benyttede spillemand i Odsherred.



*Hansen, Valdemar*

Hansen, Line: Spillemanden Valdemar Hansen – Mårsø. (Musikalsk folkekultur, årgang 2, nr. 4, 1983, side 12-17, ill.).

En af Odsherreds ældste nulevende spillemænd.

*Ivertsen, Peter*

Poulsen, Mogens: Velærværdighederne blev afløst af Peter Ivertsen. (Jul i Kalundborg og omegn 1983, side 12-13, ill.).

Sognepræst i Aarby 1913-22.

*Pedersen, Jens Peder*

Peder Portør – en folkemindesamler fra Fårevæjle. Redigeret af Inga Nielsen; med bidrag af Tage Morsing ... et al. Dragsholm Lokalhistoriske Forening, 1983. 38 sider, ill.

*Pedersen, Søren*

Pedersen, Søren: En fæstebondes liv. Erindringer og optegnelser af gårdfæster og sognefoged Søren Pedersen, Havrebjerg, 1776-1839. Udgivet ved Karen Schousboe. Landbohistorisk Selskab, cop. 1983. 372 sider, ill. Litt.

*Pontoppidan, Henrik*

Sørensen, Kurt: Henrik Pontoppidan i Rørvig. 1983. 8 sider, ill.

*Rasmussen, Thorvald*

Rasmussen, Thorvald: Om malerarbejde i forgangen tid. (Fra Holbæk Amt 1983, side 69-77, ill.).

Maler Thorvald Rasmussen, Holbæk.

*Riget, Karl Åge*

Voss, Knud: Karl Åge Riget. Foto: Jørgen Broch ... et al. 1983. 76 sider, ill.

*Thomsen, Marie*

Thomsen, Marie: Min barndom i Rørvig i midten af forrige århundrede. 1983. 3 bd.

Bd. 1. 19 sider, ill.

Bd. 2. 20 sider.

Bd. 3. 23 sider.

*Ablefeldt-Laurvig, slægten*

Ahlefeldt-Laurvig, Jørgen: Bidrag til belysning af den Ahlefeldtske heraldik.

(Heraldisk tidsskrift, bd. 5, nr. 47, 1983, side 310-314, ill.).

## Skønlitteratur

Lundsteen, August Chr.: Kaperkaptajnen. Illustreret af Isa Lundsteen. 1983. 176 sider, ill.

Historisk roman fra 1800-tallet. Præstesønnen Hans Teilmann fra St. Tåstrup fordrives fra sit hjem og stikker til søs.

Olsen, Svend: Blåt blod. Illustreret af Rita Jensen. 1983. 235 sider, ill. (Bønder og færgfolk).

Slægtsroman fra Holbækegnen i anden halvdel af 1600-tallet. Bygger på arkivalier og overleveringer fra forfatterens egen slægt.